

Pop-art és ősi hagyomány

Elhunyt Kő Pál Kossuth-díjas szobrászművész

Életének 80. évében elhunyt Kő Pál Kossuth-díjas szobrász, a Nemzet Művésze, néhány nappal 79. születésnapja után, családja körében.

Édesanyja után Pataki Lajosnak anyakönyvezték, de az iskolába már édesapja vezetéknéve után, Macky Levente Lajosként írták be. A neve körüli kavargásról így vallott a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) róla készített portréfilmjében: „Édesanyám Macky nagyapáméknál volt cseléd, és rávetette a szemét a nála 12 évvel idősebb fiatalúrra. Amikor megtudták, hogy áldott állapotban van velem, rögtön két lábbal kirúgták. Édesapa 1941-ben katona volt valahol Debrecenben, ezért édesanyám azt mondta, Pataki Lajos az ő gyermeke.” Aki valódi csodagyerekeknek számított, lévén mindössze 14 évesen kapta első megrendelését. 1955-ben a jászszentandrás plébános felkereste édesapját, mert hallotta, milyen ügyes a gyerek, hogy fesse meg a templomban a stációképeket.

Négy esztendőre rá, két általános gimnáziumi évet befejezve felvették a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnázium harmadik osztályába. Inentől már kiegyenesedett az útja. 1968-ban végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, Somogyi József tanítványaként. Még ez évben megkapta első hivatalos megbízását: egy terrakotta dombormű elkészítését a XVIII. kerületi pestlőrinci lakótelep egyik falára.

Művészpályáját groteszkbe hajló, szürrealista kisplasztikákkal kezdte. A hetvenes években színesre festett pop-art faszobrokat alkotott. Kötelező Lenin-szobra nem hőst ábrázol, hanem behúzott nyakú alakot, festett fakabátban. Későbbi stílusához a magyar fafaragás ősi hagyományaiból merített.

Szürrealista látásmódját őrzi első nagy köztéri munkája, a mohácsi történelmi emlékhely. A köztéri szobrászatban egyedülálló, hatalmas, festett, fém- és csontberakásokkal díszített fa sírjeleket alkotott 1976-ban. A következő évtizedtől, maradvány a történelmi témakörnél, kereste a lehetőségeket, amelyekben újfrafaraghatta az országvigyázók képmásait. Így születtek a veszprémi Géza fejedelem és István király kő domborművei, valamint a vatikáni Magyarok Nagyasszonya-kápolna köreliefjei. Királyszobrai közül kiemelkedik Károly Róbert gyöngyösi oszlopszobra és III. Béla közöttünk járó, méltóságos bronzalakja Baján. 2001-ben avatták fel Szent Istvánt ábrázoló kőszobrát a Gellérthegyen, a Sziklatemplom teraszán. Egyik legismertebb műve az I. kerületi Szent György téren fellelhető kolduskapu.

De faragott, festett, berakásos, szürrealisztikus munkáival szintén maradandót alkotott, mint az 1977-es Ady-pályázat Magyar Messiása: a sárgaréz

Fotó: Eberling András

rácsba beletört gyöngyös tollú csodamadár, a budapesti Fórum Hotelben Krúdy sosem volt álom-Budapestjének hatalmas, színes fa domborműve és a bécsi bankház kétméteres kakastáltoson lovagló tündérfiúja.

Legutóbb tavaly márciusban, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Epreskertjében leplezték le Bárányos című szobrát, amelyet első sikeres munkájának tartott, s amit a mester az egyetemnek ajánlott. Az avatóünnepségen Kő Pál felidézte a szobor történetét: „Odajött a mester, amikor kihoztuk a nyolcásból a Bárányost, nézte, és azt mondta: Lujos, hát ennek már olyan szoborillata van. Ezért gondoltam arra, hogy ez a negyedéves munkám – amely amúgy teljesen somogyis – méltó arra, hogy itt, az egykori műtermem előtt minket képviseljen. Somogyi József apám helyett apám volt.”

Az alkotói mellett fontos volt számára oktatói tevékenysége, 1978-tól tanított a Képzőművésze-

ti Főiskolán, 1990 óta tanszékvezetőként, 1990 és 1991 között docensként, 1991-től egyetemi tanárként. 1992 és '95 között rektorhelyettesi posztot töltött be, 2009-ben professor emeritus címet kapott. A főiskolai oktatás mellett 1986 óta vezette a hevesi művésztelepet.

1975-ben Munkácsy-díjjal tüntették ki. 1986-tól érdemes művész, 1990-ben Magyar Művészetért életműdíjat kapott, 2001-ben Kossuth-díjjal ismerték el munkásságát. 2014-től viselhette a Nemzet Művésze címet. 1995-től a Magyar Művészeti Akadémia társadalmi szervezet tagja, 2011-től, az akadémia köztestületé válásától, annak rendes tagja.

„Kő Pál egyszerre volt a szobrászművészetben újító és több ezer éves kézműveshagyományok virtuóz folytatója” – méltatta a művészt közleményében az MMA. Az akadémia Kő Pált saját halottjának tekintti.

DITZENDY ATTILA